

1. UVOD

Voda je jedan od najvažnijih uslova opstanka i života čovjeka na Zemlji. Ona zauzima posebno mjesto među mnogobrojnim ekološkim faktorima, neophodnim za život i zdravlje čovjeka. Voda u životu čovjeka igra veoma važnu ulogu.

Sa globalizacijom i primjenom novih tehnologija, čovječanstvo se susreće sa novim izazovima. Jedan od tih izazova sa kojima se savremeno društvo suočava svakako je problem ekološke bezbjednosti. Strateški resurs XXI vijeka je pitka voda, faktor najvažnijih historijskih događaja i ljudskih migracija, kao i opstanka cijelih nacija. Budući da je voda „majka života“, u našem odnosu prema njoj očituje se i naša ljudskost, tako da je globalna vladavina vodom pitanje morala jer ona predstavlja fundamentalnu ljudsku potrebu.

U političkom smislu, voda dobija sve veći značaj kao geopolitička i bezbjednosna pretnja, jer se XXI vijek smatra vijekom borbe za kontrolu preostalih izvora čiste vode. Svijetu, osim smanjenja količine raspoložive vode, prijeti i opasnost od dugoročnog zagađenja preostalih rezervoara čiste vode. Postoji tendencija smanjenja vode kao resursa tokom vremena, zbog sve oštrijih urbanih, klimatskih i socijalnih ograničenja. Brojni nesporazumi nastaju oko procjene vodenog bogatstva zbog nepoznavanja činjenice da prisutna voda nije isto što i vodeni resurs, jer vode kao resursa ima znatno manje nego prisutne vode.

Posljednjih godina velika pažnja se posvećuje širokom krugu nacionalnih i međunarodnih pitanja o vodenim resursima. Takva situacija nastaje zbog shvatanja sve veće povezanosti između vodenih resursa i drugih oblasti, prevashodno klimatskih promjena, energtskih resursa, ekonomskih promjena, mira i bezbjednosti. Državni organi nacionalnih država sve veću pažnju i aktivnosti usmjeravaju na eventualne probleme vezane za snabdijevanje vode, probleme nestašice (kvalitetne) vode i napetostima koje nastaju zbog privatizacije vodnih resursa i uopšte procesa globalizacije.

Vodi kao nacionalnom i bezbjednosnom resursu sadašnje generacije treba da obezbjede održivo korišćenje kako ne bi ugrozile buduće naraštaje. Pitka voda jeste obnovljiv, ali ograničen prirodni resurs koji je tokom razvoja civilizacije dobijao na značaju zbog njegove neophodnosti za opstanak. Vremenom regioni koji raspoložuju malim količinama ovog resursa počeli su da oskudijevaju, što je dovelo do stvaranja tenzija i konflikata koji su najčešće rješavani upotrebom sile. Naučnici smatraju da će u budućnosti deficit vode biti uzrok brojnih oružanih sukoba. Danas je sa nestašicom vode suočeno preko 700 miliona stanovnika, a narednih godina očekuje se znatno povećanje ovog broja. Najveća pretnja budućih direktnih sukoba biće zbog neravnomjerne raspodjele vodnih resursa.

Budući da je dnevna potrošnja vode po glavi stanovnika 20 litara, a postoji milijarda ljudi na Zemlji koja ima mogućnost korišćenja vode u iznosu od 5 litara dnevno, jasno je da je to najveće potencijalno žarište budućih sukoba.